2024/2274

10.10.2024

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMA (EU) 2024/2274,

annettu 11 päivänä huhtikuuta 2024,

joka sisältää huomautukset, jotka ovat erottamaton osa päätöstä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin turvapaikkavirastonviraston (ennen 19.1.2022 Euroopan turvapaikka-asioiden tukivirasto) talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022

EUROOPAN PARLAMENTTI, joka

— ottaa huomioon päätöksensä vastuuvapauden myöntämisestä Euroopan unionin turvapaikkaviraston talousarvion toteuttamisesta varainhoitovuonna 2022,

— ottaa huomioon työjärjestyksen 100 artiklan ja liitteen V,

— ottaa huomioon kansalaisvapauksien sekä oikeus- ja sisäasioiden valiokunnan lausunnon,

— ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A9-0106/2024),

A. toteaa, että Euroopan unionin turvapaikkaviraston tulo- ja menotaulukon [1] mukaan sen lopullinen talousarvio varainhoitovuodeksi 2022 oli 186 842 192 euroa, mikä merkitsee 12,46 prosentin lisäystä vuoteen 2021 verrattuna; toteaa, että viraston talousarvio rahoitetaan pääasiassa unionin talousarviosta;

B. ottaa huomioon, että virasto allekirjoitti kesäkuussa 2022 komission kanssa liittymistä valmistelevan tukivälineen kolmannen vaiheen ”EU:n alueellinen tuki suojelunäkökohdat huomioon ottavalle muuttoliikkeen hallinnalle Länsi-Balkanilla, III vaihe, sopimus 2”, jäljempänä ’Länsi-Balkanin IPA III -väline’ täytäntöönpanoa koskevan rahoitusosuussopimuksen, jonka arvo on yhteensä kuusi miljoonaa euroa ja täytäntöönpanokausi 47 kuukautta;

C. ottaa huomioon, että vuonna 2022 viraston talousarvio kasvoi huomattavasti, koska Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2021/2303 [2] sen tehtäviä laajennettiin siten, että virastosta tuli turvapaikka-asioiden asiantuntijakeskus;

D. ottaa huomioon, että unionissa oli vuonna 2022 lähes miljoona turvapaikanhakijaa ja noin neljä miljoonaa tilapäistä suojelua saavaa henkilöä;

E. ottaa huomioon, että tilintarkastustuomioistuin on todennut kertomuksessaan viraston tilinpäätöksestä varainhoitovuodelta 2022 saaneensa kohtuullisen varmuuden siitä, että viraston tilit olivat luotettavat ja tilien perustana olevat toimet olivat lailliset ja asianmukaiset (sääntöjenmukaiset);

Talousarvio- ja varainhallinto

1. panee merkille, että varainhoitovuonna 2022 toteutetun talousarvion seurannan tuloksena talousarvion toteutusaste oli kyseisenä vuonna maksusitoumusmäärärahojen osalta 96,23 prosenttia eli 0,44 prosenttia alhaisempi kuin vuonna 2021 (96,67 %); panee merkille, että kyseisenä vuonna maksumäärärahojen käyttöaste oli 89,55 prosenttia, mikä merkitsee 1,36 prosentin korotusta edellisvuoteen 2021 verrattuna (90,91 %); panee huolestuneena merkille, että vuodelta 2021 vuodelle 2022 siirrettyjen varojen peruutusaste on melko suuri (15 %) eli viraston vuotuista alle 10 prosentin tavoitetasoa ei saavuteta;

2. korostaa, että viraston hallintoneuvosto hyväksyi vuonna 2022 kaksi talousarviota koskevaa tarkistusta; panee tässä yhteydessä merkille, että virasto teki vuoden 2022 talousarvionsa väliarvioinnin, jossa se päätti pyytää komissiolta 12 miljoonan euron lisätukea maksusitoumusmäärärahoina ja kuuden miljoonan euron lisätukea maksumäärärahoina, jotta voidaan suoriutua Venäjän laittomasta ja provosoimattomasta hyökkäyksestä Ukrainaan aiheutuneesta humanitaarisesta kriisistä johtuvista lisätehtävistä; panee merkille, että nämä määrät sisältyivät viraston syyskuussa 2022 hyväksyttyyn ensimmäiseen talousarviota koskevaan tarkistukseen; pitää kuitenkin valitettavana, että viraston syksyn talousarvion ja suunnittelun arvioinnissa tuotiin esiin ennakoimattomia viivästyksiä Ukrainan kriisin kannalta merkityksellisten toimintasuunnitelmien täytäntöönpanossa, minkä vuoksi hallintoneuvosto hyväksyi marraskuussa 2022 negatiivisen (toisen) talousarviota koskevan tarkistuksen, joka vähensi maksumäärärahoja 12 miljoonaa euroa; panee lopuksi merkille, että viraston talousarviota koskevissa tarkistuksissa näkyi myös Tanskan vapaaehtoinen rahoitusosuus (toinen erä 94 063 euroa) EASOn ja Egyptin välisen yhteistyön etenemissuunnitelman täytäntöönpanoon ja ensimmäinen ennakkorahoitus (2 968 129 euroa) Länsi-Balkanin IPA III -välineelle;

[1] EUVL C 38, 31.1.2023, s. 180.
[2] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/2303, annettu 15 päivänä joulukuuta 2021, Euroopan unionin turvapaikkavirastosta ja asetuksen (EU) N:o 439/2010 kumoamisesta (EUVL L 468, 30.12.2021, s. 1).

3. panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden rahoitusosuuksia viraston talousarvioon koskevasta huomautuksesta merkille, että unionin ja näiden maiden väliset järjestelyt, jotka toimivat rahoitusosuuksien laskemisen oikeusperustana, ovat epäselviä ja mahdollistavat erilaiset tulkinnat, minkä vuoksi kunkin Schengenin säännöstöön osallistuvan maan rahoitusosuuksissa (viraston talousarvioon) oli 0,7 miljoonan euron (7 %) arvosta puuttuvia suorituksia, koska käytettiin laskentakaavaa, jota tilintarkastustuomioistuin pitää virheellisenä, sillä rahoitusosuus kerrotaan määrällä, joka perustuu ainoastaan unionin talousarviosta viraston toiminnalle myönnettyyn tukeen, ja tilintarkastustuomioistuimen mukaan kyseisen määrän olisi sisällettävä myös Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden osuus; kehottaa komissiota käsittelemään tätä ongelmaa tulevissa Schengenin säännöstöön osallistuvien maiden kanssa käytävissä neuvotteluissa uusista sopimuksista, jotka koskevat niiden osallistumista viraston toimintaan, siten, että tavoitteena on selkeyttää kyseisiä sopimuksia;

Toiminnan tuloksellisuus

4. huomauttaa, että viraston toiminnan tuloksellisuutta mitattiin vuonna 2022 suhteessa 204 vuotuiseen tavoitteeseen, joista 48 prosenttia ylitettiin, 26 prosenttia saavutettiin, kymmenen prosenttia saavutettiin osittain, 12 prosenttia viivästyi ja neljä prosenttia ei ollut sovellettavissa;

5. antaa virastolle tunnustusta vuonna 2022 saavutetusta merkittävästä edistyksestä asetuksen (EU) 2021/2033 uusien säännösten täysimääräisessä täytäntöönpanossa; panee viraston vuoden 2021 vastuuvapauden myöntämistä koskevasta seurantakertomuksesta (jäljempänä 'seurantakertomus') erityisesti merkille, että virasto perusti neuvoa-antavan ryhmän sekä turvapaikkavalmiushenkilöiden luettelon, johon kuului jo kesäkuun 2023 puolivälissä 360 jäsenvaltioiden hyväksymää asiantuntijaa (kyseisessä asetuksessa edellytetystä 500:sta), ja toteutti toukokuussa 2023 tehtävänsä aloittaneen perusoikeusvastaavan rekrytointiprosessin sekä sidosryhmien kuulemiset valitusmekanismin laatimiseksi ja hyväksymiseksi; panee seurantamekanismin osalta merkille, että menetelmää ja ohjelmaa on kehitetty ja että ne on määrä hyväksyä vuoden 2024 ensimmäisellä vuosineljänneksellä, minkä jälkeen toteutetaan pilottiseuranta;

6. panee merkille yhteyshenkilöiden lähettämistä jäsenvaltioihin ja kolmansiin maihin koskevan toiminta-alan osalta, että henkilöresurssirajoitusten vuoksi virasto jakoi jäsenvaltiot ryhmiin niin, että yksi yhteyshenkilö käsittelee enintään neljää jäsenvaltiota, ja että kolmansiin maihin lähetettävien yhteyshenkilöiden kehittämiselle ei ollut aikataulua; toteaa, että virasto tarvitsee lisäresursseja, jotta asetuksen (EU) 2021/2303 vaatimukset voidaan panna kaikilta osin täytäntöön kyseisellä alalla, ja kehottaa jälleen komissiota ottamaan entistä paremmin huomioon viraston operatiiviset tarpeet tulevista henkilöstötaulukoista päätettäessä;

7. toteaa, että vuonna 2022 virastolla oli uusia tehtäviä ja useita haasteita Venäjän Ukrainaan tekemän laittoman hyökkäyksen vuoksi; panee tässä yhteydessä merkille, että asianomaisten kansallisten viranomaisten pyynnöstä virasto laajensi toimintaansa kuuteen muuhun jäsenvaltioon, minkä vuoksi toimintasuunnitelmia laadittiin yhteensä 14 jäsenvaltiossa; antaa virastolle tunnustusta myös näiden jäsenvaltioiden avustamisesta tilapäistä suojelua koskevan direktiivin täytäntöönpanossa; panee lisäksi merkille, että virasto tuki vapaaehtoista siirto-ohjelmaa, jolla autetaan Ukrainasta pakenevia henkilöitä siirtymään unioniin ja hakemaan tilapäistä suojelua, antoi tilapäistä suojelua koskevasta direktiivistä koulutusta kansallisille viranomaisille, laati maakohtaisia viestintätuotteita (vihkosia, esitteitä ja julisteita), joissa annetaan yksilöllistä tietoa tilapäisestä suojelusta, lisäsi tilanneanalyysien tuottamista ja lähetti ensimmäistä kertaa henkilöstöä unionin ulkopuoliseen maahan (Moldova); arvostaa lisäksi sitä, että virasto on sitoutunut vahvasti Euroopan yhteisen turvapaikkajärjestelmän ulkoiseen ulottuvuuteen, josta tuetaan EU+-maita 2 585 henkilön uudelleensijoittamisessa tukemalla kolmeatoista valintamatkaa ja kolmea lähtöä edeltävään ohjaukseen liittyvää matkaa;

8. korostaa vuoden 2022 saavutuksista muun muassa sitä, että virasto laati noin 3 000 sivua alkuperämaatietotuotteita, vastasi yli tuhanteen yksittäiseen lääketieteelliseen pyyntöön, jotka liittyivät viraston lääketieteellisiä alkuperämaatietoja koskevaan toimintaan, tarjosi koulutusta, joka saavutti yhteensä ennätykselliset 13 000 osallistujaa, ja julkaisi ja/tai päivitti maakohtaisia ohjeita (Somaliasta, Afganistanista ja Irakista); antaa virastolle tunnustusta myös Länsi-Balkanin maiden avustamisesta tarjoamalla institutionaalisten valmiuksien kehittämistä, koulutusta ja työpaikkavalmennusta keskeisistä turvapaikkamenettelyistä Albaniassa, Bosnia ja Hertsegovinassa, Kosovossa, Montenegrossa, Pohjois-Makedoniassa ja Serbiassa;

Tehokkuus ja hyödyt

9. panee merkille, että virasto on tehnyt yhteistyötä useiden oikeus- ja sisäasioiden virastojen (esim. Frontexin, tietotekniikkaviraston, perusoikeusviraston ja CEPOLin) kanssa muun muassa tilannetietoisuustuotteiden, operatiivisiin haasteisiin vastaamisen tuen (mukaan lukien lähetetty henkilöstö), oppimisen ja tietojenvaihdon sekä koulutuksen ja valmiuksien kehittämisen osalta; korostaa yhteistyön merkitystä resurssien asianmukaisessa kohdentamisessa; panee lisäksi merkille, että palvelutasosopimuksen perusteella viraston tieto- ja viestintätekniikan loogisen infrastruktuurin ja viestinnän palautuspaikka on tietotekniikkavirastossa; kannustaa virastoa selvittämään edelleen tapoja vaihtaa parhaita käytäntöjä ja mahdollisuuksia viraston uuden toimeksiannon yhteydessä, jotta voidaan jakaa resursseja ja kehittää entisestään synergioita muiden virastojen kanssa molempia osapuolia hyödyttävillä aloilla tehokkuuden parantamiseksi;

10. suhtautuu myönteisesti viraston vuonna 2022 tehokkuuden ja yksinkertaistamisen lisäämiseksi toteuttamiin toimenpiteisiin, kuten menettelyvaiheiden vähentämiseen, toistuvien tehtävien automatisointiin ja sellaisten horisontaalisten palvelujen tarjoamisen organisatorisen mallin käyttöönottoon, jolla hallinnollinen asiantuntemus saadaan lähemmäs käyttöpistettä toimimalla etäyhteydellä tai paikan päällä tai hybriditoimilla ja josta on siten hyötyä maakohtaisille operaatioille muun muassa taloushallinnon tapahtuman luomisen, tieto- ja viestintätekniikan tuen, oikeudellisen tuen ja toimitilajohtamisen aloilla; antaa virastolle tunnustusta siitä, että se on tehostanut henkilöstön turvallisuuden varmistamista entistä useammissa maakohtaisissa operaatioissa käyttämällä samoja resursseja kuin vuonna 2021; panee lisäksi merkille, että virasto toteutti useita toimia, joilla pyrittiin tehostamaan kyberturvallisuutta (esimerkiksi automatisoidun häiriötilanteisiin vastaamisen työnkulun avulla), hankintoja (valitsemalla yhteyspisteitä useimmin hankittavia tavaroita ja palveluja varten, jotta voidaan parantaa menettelyjen laatua ja oikea-aikaisuutta sekä tarjota tukea hankinnan varhaisesta vaiheesta alkaen), tieto- ja viestintätekniikkaa (tarjoamalla käyttäjille keskitetty tiedonlähde niiden pyyntöjen tilasta) ja henkilöstöhallintoa (ottamalla käyttöön ensimmäiset SYSPER-moduulit muun muassa henkilöllisyydestä, organisaatiosta, hoitajista, henkilötiedoista ja ajanhallinnasta sekä henkilöstön lipunkirjoitusjärjestelmä viraston koko henkilöstölle tarjottavia tukipalveluja varten); kehottaa virastoa panemaan kaikilta osin täytäntöön komission julkisten hankintojen hallinnointityökalun; panee viraston vuoden 2022 konsolidoidusta toimintakertomuksesta (jäljempänä 'vuoden 2022 toimintakertomus') merkille, että viraston operatiivisiin toimiin osoitettujen varojen osuus kasvoi jälleen 79,13 prosenttia vuonna 2022 (72,14 % vuonna 2021 ja 68,68 % vuonna 2020);

11. pitää valitettavana tietoa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta, että virasto ei kuulu virastoihin, jotka ovat laatineet organisaation laajuisia suunnitelmia energiatehokkuuden ja ilmastoneutraaliuden parantamiseksi, jotka sisällyttävät vuotuisiin toimintakertomuksiinsa ympäristöselonteon jossakin muodossa ja jotka ovat saaneet EMAS-rekisteröinnin; korostaa kuitenkin viraston parlamentin kirjallisiin kysymyksiin antamien vastausten perusteella, että virasto käynnisti vuonna 2022 ensimmäisen vaiheen ympäristöasioiden hallintajärjestelmän suunnittelun ja täytäntöönpanon valmistelussa ja ryhtyi valmistelutoimiin sen seuraavia vaiheita varten; kannustaa virastoa jatkamaan valmiuksien kehittämistä koskevien toimien toteuttamista sekä tekemään yhteistyötä muiden virastojen ja unionin toimielinten kanssa viraston EMAS-sertifiointiprosessin nopeuttamiseksi; korostaa, että virasto sisällyttää ympäristönäkökohdat teknisiin eritelmiin tai hankintasopimuksen tekoperusteisiin, muun muassa rakennusurakoissa, ruokalapalveluissa ja siivouspalveluissa; kehottaa virastoa harkitsemaan myös ympäristöä säästäviä julkisia hankintoja koskevien toimintaperiaatteiden laatimista; kehottaa virastoa harkitsemaan kiireellisesti kestävien ja energiatehokkaiden väliaikaisratkaisujen toteuttamista sekä infrastruktuuriinsa että sisäisiin prosesseihinsa, kuten digitaalisten välineiden ja asiakirjahallinnon käytön lisäämistä;

Henkilöstöpolitiikka

12. panee merkille viraston sukupuolijakauman: yhdeksän miestä (69 %) ja neljä naista (31 %) sen ylimmässä johdossa ja keskijohdossa (sama jakauma kuin vuonna 2021), 27 miestä (48 %) ja 29 naista (52 %) sen hallintoneuvostossa (jakauma parani vuoteen 2021 verrattuna) ja 203 miestä (39 %) ja 316 naista (61 %) koko henkilöstössä (sama jakauma kuin vuonna 2021); palauttaa mieliin, että on tärkeää varmistaa sukupuolten tasapuolinen edustus henkilöstössä, ja kehottaa virastoa ottamaan tämän huomioon henkilöstön palvelukseen ottamisessa sekä ylemmän ja keskijohdon nimityksissä; panee tyytyväisenä merkille viraston sitoumuksen sisällyttää tulevaan henkilöstöstrategiaansa toimia, joissa asetetaan etusijalle sukupuolten edustuksen ja monimuotoisuuden edistäminen virastossa ja edistetään johtajuutta kehittäviä ohjelmia, jotka on räätälöity johtotehtävistä kiinnostuneille; pyytää virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tämän sitoumuksen täytäntöönpanosta;

13. panee merkille, että 31. joulukuuta 2022 henkilöstötaulukosta oli täytettynä 90 prosenttia (87 % vuonna 2021) ja että unionin talousarviossa hyväksytyistä 371 väliaikaisesta toimesta 333 oli täytettynä (verrattuna 366 hyväksyttyyn toimeen vuonna 2021); suhtautuu myönteisesti siihen, että viraston työpaikkojen täyttöasteessa on jälleen kasvua; pitää valitettavana, että viraston henkilöstön vaihtuvuus kasvoi vuoden 2021 4,1 prosentista 8,2 prosenttiin vuonna 2022; panee merkille, että vuonna 2022 virastossa työskenteli lisäksi 184 sopimussuhteista toimihenkilöä ja kymmenen kansallista asiantuntijaa; korostaa, että komissio myönsi Ukrainan sodan ja tilapäistä suojelua koskevan direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä virastolle 90 lyhytaikaista sopimussuhteisen toimihenkilön toimea kahdeksi vuodeksi; panee merkille, että vuonna 2022 virasto julkaisi 29 ilmoitusta avoimista työpaikoista ja antoi 138 työpaikkatarjousta väliaikaisille ja sopimussuhteisille toimihenkilöille;

14. pitää myönteisenä viraston toimintaperiaatteita henkilön ihmisarvon suojelemisesta ja psykologisen ja seksuaalisen häirinnän ehkäisystä, hallinnollisten tutkimusten ja kurinpitomenettelyjen toteuttamista koskevien komission sääntöjen täytäntöönpanoa sekä unionin henkilöstösääntöjen 24 artiklan mukaisia avunpyyntöjä koskevia sisäisiä ohjeita; panee viraston parlamentin kirjallisiin kysymyksiin antamista vastauksista merkille, että virasto vastaanotti vuonna 2022 kolme häirintätapausta, joista kaksi hylättiin, koska häirinnästä ei ollut alustavaa näyttöä, ja ne päätettiin ilman lisätoimia, kun taas kolmannessa tapauksessa aloitettiin hallinnollinen tutkimus; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle kyseisen tutkimuksen tuloksista; panee tyytyväisenä merkille, että virasto hyväksyi komission sisäisen tarkastuksen (IAS) suosituksen perusteella huhtikuussa 2023 hallinnollisia tutkimuksia ja kurinpitomenettelyjä koskevat ohjeet; korostaa, että on tärkeää ottaa käyttöön tehokkaat häirinnän vastaiset kehykset erityisesti erittäin stressaavissa ja vaativissa työympäristöissä; kehottaa virastoa ottamaan käyttöön asiaa koskevan koulutusohjelman sekä uusille tulokkaille että nykyiselle henkilöstölle;

15. panee viraston vuoden 2021 vastuuvapausmenettelyn yhteydessä tekemien parlamentin horisontaalisten huomautusten seurannasta sekä viraston seurantakertomuksesta merkille, että virasto on viime vuosina (vuodesta 2019 alkaen) käyttänyt (unionin virkamiesoikeuteen erikoistuneen) ulkoisen asianajotoimiston palveluja käsitellessään väitettyjä häirintätapauksia (eli unionin henkilöstösääntöjen 24 artiklan mukaisia avunpyyntöjä); panee tässä yhteydessä merkille, että viraston oikeudellinen yksikkö tekee arvioinnin sen määrittämiseksi, onko tarpeen pyytää tukea tai neuvontaa ulkopuoliselta asianajotoimistolta, ja että yksikkö hallinnoi asiaankuuluvaa menettelyä ja tekee yhteistyötä viraston henkilöstöyksikön kanssa kaikissa näissä tapauksissa;

16. palauttaa mieliin tilintarkastustuomioistuimen havainnon, jonka mukaan vuonna 2020 virastolla oli 16 avointa johtotehtävää, joista kymmenen oli täytetty väliaikaisesti yli vuodeksi, sekä muita viraston henkilöstötaulukkoon liittyviä ongelmia, kuten virkaa tekevät johtajat, joita oli kahdessa toimessa; panee viraston seurantakertomuksesta tyytyväisenä merkille myöhemmät lieventävät toimet, joita se on toteuttanut unionin henkilöstösääntöjen 7 artiklan 2 kohdan noudattamiseksi, ensinnäkin vähentämällä yli vuoden ajan väliaikaisesti hoidettujen johtotehtävien määrää kahteen vuoden 2022 lopussa ja lopettamalla ne kokonaan vuodesta 2023 alkaen, jolloin yksikään henkilöstön jäsen ei ollut enää yli vuoden ajan väliaikaisesti hoidetuissa johtotehtävissä; suhtautuu myönteisesti viraston sitoumukseen asettaa etusijalle rekrytointi johtotehtäviin; antaa virastolle tunnustusta vuosina 2022 ja 2023 saavutetusta edistyksestä eri keskijohdon ja ylimmän johdon tehtävien, myös varapääjohtajan, rekrytointimenettelyjen osalta; toteaa, että viraston seurantakertomuksen mukaan kaksi valintamenettelyä on saatettu päätökseen ja yhdeksän valintamenettelyä on käynnissä tai niitä ei ole saatu päätökseen; panee viraston verkkosivustolta lisäksi merkille, että 15. tammikuuta 2024 viraston hallintokeskuksen johtaja on määräaikaisessa toimessa ja viraston institutionaalisten ja horisontaalisten asioiden keskuksen johtaja toimii virkaa tekevänä; panee merkille, että hallintokeskuksen päällikön valintamenettely on käynnissä ja sen odotetaan valmistuvan vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä; panee lisäksi merkille, että institutionaalisten ja horisontaalisten asioiden keskuksen johtajan valintamenettely on käynnissä ja että se on tarkoitus saada päätökseen vuoden 2024 ensimmäisellä neljänneksellä; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle kaikkien näiden menettelyjen tuloksista;

17. korostaa, että viraston unionin henkilöstösääntöjen 7 artiklan 2 kohdan noudattamiseksi toteuttamat lieventävät toimet, IAS:n lokakuussa 2022 toteuttama tiedonhankintamatka, tilintarkastustuomioistuimen varainhoitovuoden 2022 tarkastusta koskeva kenttätyö, Euroopan parlamentin varainhoitovuoden 2021 vastuuvapautta koskevassa päätöslauselmassa virastolle osoitetut asiaankuuluvat huomautukset sekä Euroopan petostentorjuntaviraston (OLAF) 24. marraskuuta 2022 käynnistämä (käynnissä oleva) tutkimus johtuivat myös nimettömästä sähköpostiviestistä, joka sisälsi lukuisia väitteitä muun muassa viraston koko ylimmän johtoryhmän aiheuttamista henkilöstöön liittyvistä sääntöjenvastaisuuksista; kehottaa virastoa tekemään OLAFin kanssa kokonaisvaltaista yhteistyötä meneillään olevassa tutkimuksessa; panee vuoden 2022 toimintakertomusta koskevista tilintarkastustuomioistuimen johtopäätöksistä merkille, että korvausten laskeminen johtotehtävien väliaikaisen hoitamisen luokittelua varten oli laillista ja säännönmukaista, kun taas tehtävien hoitaminen väliaikaisesti yli vuoden ei ollut vaatimusten mukaista, mutta se ei johtanut sääntöjenvastaisiin maksuihin; kehottaa virastoa tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle tutkinnan edistymisestä ja sen vaiheista;

18. on huolissaan viraston sisäisestä hallinnosta ja menettelyistä, koska OLAF käynnisti vuonna 2022 yhden tutkimuksen hallinto- ja henkilöstöpolitiikasta, johon väitettiin liittyvän nepotismia, ja myös ihmisoikeuksien noudattamatta jättämistä koskevan tutkimuksen; kehottaa jälleen virastoa tekemään täysimääräistä yhteistyötä tutkintaelimen kanssa ja tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle hyvissä ajoin tuloksista ja korjaavista toimenpiteistä;

19. muistuttaa, että OLAF saattoi vuonna 2018 päätökseen toisen tutkimuksen, jonka havainnot liittyivät esimerkiksi henkilöresurssien huonoon hallinnointiin, viraston silloisen pääjohtajan eroon ja viraston hallintoneuvoston hyväksymään hallintoa koskevaan toimintasuunnitelmaan, jonka tarkoituksena oli palauttaa luottamus sisäisesti ja ulkoisesti, vahvistaa hallintorakennetta ja parantaa sisäisiä valmiuksia; panee merkille, että tilintarkastustuomioistuin katsoi vuosikertomuksessaan, että huomautus, joka koski avointen johtotehtävien suurta määrää sekä kysymyksiä, jotka liittyivät johtotehtävissä vallitsevaan työsuhteiden epävarmuuteen, joka on saattanut heikentää viraston johtajuutta ja sen strategista jatkuvuutta, on käsitelty ja asiaa pidetään ratkaistuna; toteaa, että Euroopan unionin turvapaikkavirastoa koskevan asetuksen (EU) 2021/2303 41 artiklan 1 kohdan t alakohdan mukaan hallintoneuvosto tekee kaikki viraston sisäisten rakenteiden perustamista koskevat päätökset, kun taas komissio viraston hallintoneuvoston jäsenenä valvoo säännöllisesti viraston uudelleenjärjestelyjä; panee kuitenkin merkille, että viraston viime vuosina toteuttamista uudelleenjärjestelyistä huolimatta näyttää edelleen olevan ongelmia, kuten tammikuussa 2023 lähetetyssä nimettömässä kirjeessä todetaan; panee merkille tilintarkastustuomioistuimen varainhoitovuotta 2022 koskevat päätelmät, jotka perustuvat viraston toteuttamiin korjaaviin toimiin; kehottaa tässä yhteydessä komissiota määrittämään ratkaisuja viraston viimeaikaisten uudelleenjärjestelyjen riippumattoman arvioinnin tekemiseksi ja odottaa, että komission sisäisen tarkastuksen osaston henkilöstöhallinnosta tekemässä tarkastuksessa saadaan asiaankuuluva arvio siitä, missä määrin viraston nykyinen organisaatiokaavio ja vastuunjako viraston keskijohdon ja ylimmän johdon tehtävissä voivat aiheuttaa tehottomuutta, henkilöresurssien huonoa hallinnointia ja avoimuuden puutetta (myös viraston hallintoneuvostoa kohtaan);

20. panee huolestuneena merkille, että virasto ei ole hyväksynyt monimuotoisuutta ja osallisuutta koskevaa peruskirjaa eikä raportoinut vammaisten henkilöiden integroimiseksi toteutetuista toimenpiteistä; muistuttaa, että unionin perusoikeuskirjassa kielletään vammaisuuteen perustuva syrjintä ja tunnustetaan vammaisten oikeus päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään; panee kuitenkin merkille viraston sitoumuksen puuttua näihin aloihin toimenpiteillä, jotka pannaan täytäntöön, kun tuleva henkilöstöstrategia hyväksytään; panee lisäksi merkille, että virasto on tehnyt aloitteita ja toteuttanut erilaisia toimenpiteitä parantaakseen henkilöstön työhyvinvointia ja työ- ja yksityiselämän tasapainoa, kuten kohdennettuja koulutuskursseja, palvelutasosopimuksia lastenhoidon tarjoajien ja koulujen kanssa, psykologisia ja sosiaalisia tukipalveluja, valistuskampanjoita sekä vapaa-ajan toimintaa;

Hankinnat

21. palauttaa mieliin tilintarkastustuomioistuimen varainhoitovuosia 2017 ja 2020 koskevat huomautukset, joiden mukaan Lesbosissa ja Roomassa vuokrattujen tilojen hankintamenettelyt olivat sääntöjenvastaisia riittämättömän kilpailun ja taloudellisuuden periaatteen noudattamatta jättämisen vuoksi; panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta merkille, että kaikki näihin menettelyihin liittyvät myöhemmät maksut ovat sääntöjenvastaisia, mukaan lukien niihin liittyvät 281 095 euron maksut, jotka tehtiin vuonna 2022; panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta tyytyväisenä merkille viraston toteuttamat korjaavat toimet, joiden mukaan Lesbosin tiloja koskeva vuokrasopimus on päättynyt 30. huhtikuuta 2023 ja Rooman 31. heinäkuuta 2023; panee vuoden 2022 vuotuisesta toimintakertomuksesta merkille, että Lesbosin vuokraa varten etsitään kestävää ratkaisua yhteistyössä Kreikan viranomaisten kanssa;

22. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen huomautuksen, jonka mukaan virasto oli hankkinut tietoteknisiä laitteita palveluntarjoajan verkkoluettelosta rahoitustarjouksiin ja teknisiin tarjouksiin sisältyvän ennalta hyväksytyn hinnaston sijasta, minkä vuoksi hankintahinta oli 44 prosenttia (vastaa 49 224 euron määrää, jota tilintarkastustuomioistuin piti sääntöjenvastaisena) kalliimpi kuin se olisi ollut, jos se olisi perustunut ennalta hyväksyttyyn hinnastoon; panee viraston vastauksesta merkille, että kyseisten tuotteiden hankintaa koskeva päätös tehtiin operatiivisten tarpeiden ja kiireellisyyden sekä tietoteknisten tarvikkeiden rajoitetun saatavuuden vuoksi ja että on määritetty riittävä valvonta, jolla varmistettaisiin kohtuullinen varmuus siitä, että korvaavien tuotteiden ostaminen verkkoluettelosta rajoittuu toimeksisaajan alkuperäisessä tarjouksessa lueteltuun vastaavan tuotteen hintaan;

Eturistiriitojen ennaltaehkäisy ja hallinta sekä avoimuus

23. antaa tunnustusta viraston vuonna 2022 saavuttamalle edistykselle eturistiriitojen hallinnan ja ennaltaehkäisyn alalla sekä eettisen ohjeistuksen valmistelutyössä, jonka perusteella tammikuussa 2023 hyväksyttiin yksi viraston hallintoneuvoston jäseniin sekä viraston neuvoa-antavan ryhmän jäseninä oleviin organisaatioihin ja toimivaltaisiin elimiin sovellettava päätös ja kaksi viraston henkilöstöön sovellettavaa päätöstä; pitää myönteisenä viraston eettisiä normeja käsittelevän yhteyshenkilön nimittämistä sekä viraston sitoumusta sisällyttää sidonnaisuusilmoituksia koskevat vakiotekstit kutsuihin kokouksiin, joihin osallistuu ulkopuolisia osallistujia; panee tyytyväisenä merkille, että virasto on laatinut ohjeet työsuhteen päättymisen jälkeisistä säännöistä ja menettelyistä, joita sovelletaan virastosta lähtevään henkilöstöön;

24. panee merkille, että hallintoneuvoston jäsenten sidonnaisuuksia koskevat ilmoitukset ja ansioluettelot julkistetaan viraston verkkosivustolla, samoin kuin viraston johtohenkilöstön sidonnaisuuksia koskevat ilmoitukset ja ansioluettelot; panee kuitenkin merkille, että sisäisten ja ulkoisten asiantuntijoiden ansioluetteloita ei ole saatavilla viraston verkkosivustolla; panee viraston parlamentin kirjallisiin kysymyksiin antamista vastauksista merkille, että vuonna 2022 viraston tasolla ei ollut avoimia, suljettuja tai käynnissä olevia tapauksia eturistiriidoista tai väärinkäytösten paljastajista; antaa virastolle tunnustusta tiiviin vuoropuhelun ylläpitämisestä turvapaikka-asioiden alalla toimivien asiaankuuluvien kansalaisyhteiskunnan järjestöjen kanssa viraston neuvoa-antavassa ryhmässä, kun ryhmä muodostettiin uudelleen (116 jäsentä) kesäkuussa 2022 uusien asetuksesta (EU) 2021/2303 johdettujen sääntöjen perusteella;

Sisäinen valvonta

25. panee merkille tilintarkastustuomioistuimen kertomuksen huomautuksen siitä, että kolme toimivallan edelleen siirtämistä koskevaa tapausta, jotka olisi pitänyt vahvistaa uudelleen huhtikuussa 2021, vahvistettiin vasta helmikuussa 2022, jolloin tilanne korjattiin, minkä vuoksi virasto rikkoi sisäisiä sääntöjään, joissa täsmennetään, että rahoitusviranomaisen toimivallan edelleen siirtäminen on uudistettava heti, kun uusi valtuutettu tulojen ja menojen hyväksyjä on nimetty;

26. panee tyytyväisenä merkille, että virasto on edistynyt sisäisen tarkastuksen ja tilintarkastustuomioistuimen aiemmista tarkastuksista edelleen avoinna olleiden suositusten täyttämisessä; panee vuoden 2022 toimintakertomuksesta merkille, että jotkin suositukset, jotka liittyvät sisäisen tarkastuksen tarkastuksiin vuodelta 2020 (EASOn henkilöstöhallinto ja etiikka) ja 2021 (tietotekniikkahallinto ja tietotekniikkahankkeiden hallinnointi), ovat edelleen käynnissä tai viivästyneet merkittävästi; panee tilintarkastustuomioistuimen kertomuksesta lisäksi merkille, että tilintarkastustuomioistuimen tekemien aiempien tarkastusten kolme suositusta ovat edelleen avoimia: kaksi suositusta Lesbosin ja Rooman tilojen vuokrasopimuksista, jotka tilintarkastustuomioistuin olettaa viraston päättävän vuonna 2024 sen jälkeen, kun viimeisimmät (sääntöjenvastaiset) liitännäismaksut suoritettiin vuonna 2023, ja yksi suositus siitä, että virasto perustaa tehokkaan varainhoidon jälkitarkastuksen; kehottaa tässä yhteydessä virastoa nopeuttamaan vireillä olevien korjaavien toimien täytäntöönpanoa ja tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle asiassa saavutetusta edistyksestä;

27. panee merkille, että virasto teki sisäisen valvontajärjestelmänsä (ICSA) itsearvioinnin vuonna 2022 ja totesi, että käytössä olevat yleiset tarkastukset toimivat aiotulla tavalla ja että kymmenen periaatetta ovat täysin vaikuttavia ja seitsemän vaikuttavia, kun taas joitakin parannuksia tarvitaan osatekijöiden ”valvontaympäristö”, ”valvontatoimet” ja ”seurantatoimet” tasolla; korostaa lisäksi, että vuonna 2022 pantiin täytäntöön varainhoidon jälkitarkastuksia koskeva riskiperusteinen strategia, joka perustui otokseen valittuihin liiketoimiin ja hankintatoimiin, jotka koskivat kahta varainhoitovuotta (2020–2021); panee vuoden 2022 vuotuisesta toimintakertomuksesta merkille, että näiden tarkastusten tuloksiin sisältyi 44 huomautusta ja 122 korjaavaa toimenpidettä; panee merkille, että vuoden 2022 sisäistä valvontajärjestelmää koskevan toimenpiteen yhteydessä virasto teki vuoden 2023 ensimmäisellä vuosineljänneksellä tarkastuksia, jotka koskivat näiden 122 (ennalta sovitun) korjaavan toimen täytäntöönpanon tilannetta, ja että asianomaiset yritysten omistajat olivat toteuttaneet vain 45 korjaavaa toimea (40 %) ajoissa ja asianmukaisesti; kehottaa virastoa panemaan kaikki edelleen avoinna olevat korjaavat toimet täytäntöön ja tiedottamaan vastuuvapauden myöntävälle viranomaiselle asiassa saavutetusta edistyksestä; panee tyytyväisenä merkille, että virasto esittää avoimesti (vuoden 2022 vuotuisen toimintakertomuksen liite IX) eri lähteistä (poikkeusten ja sääntöjenvastaisten tapahtumien hallinta, sisäisen valvonnan seurantaperusteet, ICSA, varainhoidon ennakko- ja jälkitarkastukset, tarkastuskertomukset, riskinhallinta) peräisin olevien havaittujen puutteiden ja sovittujen korjaavien toimien yksityiskohdat ja tilanteen;

28. muistuttaa, että viraston petostentorjuntastrategia vuosiksi 2020–2022 hyväksyttiin heinäkuussa 2020 ja että siinä vahvistettiin 25 ensisijaista toimenpidettä, joita seurataan useilla valvontatoimilla; panee tyytyväisenä merkille, että vuonna 2022 strategian täytäntöönpanoon liittyvistä valvontatoimista 93 prosenttia katsottiin toteutetuiksi; suhtautuu myönteisesti viraston tietoisuuden lisäämistä koskeviin toimiin petostentorjuntaan liittyvissä asioissa, sillä 56,7 prosenttia viraston henkilöstösääntöjen alaisen henkilöstön jäsenistä on osallistunut petosten ehkäisyä ja petosriskien tunnistamista koskevaan koulutukseen; panee tyytyväisenä merkille, että virasto esittää avoimesti (vuoden 2022 vuotuisen toimintakertomuksen liite XII) viraston petostentorjuntastrategiaan liittyvien valvontatoimien yksityiskohdat ja tilan;

Muita huomautuksia

29. panee merkille, että virasto on toteuttanut erilaisia toimenpiteitä lisätäkseen julkista näkyvyyttään ja läsnäoloaan verkossa esimerkiksi perustamalla päivitetyn verkkosivuston ja uuden organisaation laajuisen visuaalisen identiteetin, päivittämällä sosiaalisen median kokonaisuuttaan keskittyen audiovisuaalisiin muotoihin ja toivottamalla opiskelijaryhmät tervetulleiksi tutustumaan sen tiloihin;

30. muistuttaa viraston roolista kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyn ja turvapaikkahakemusten käsittelystä vastaavien työntekijöiden kouluttamisen tukemisessa; toteaa, että viraston on tuettava edelleen jäsenvaltioita ja kolmansia maita turvapaikka- ja maahanmuuttohakemuksissa; kehottaa kohdentamaan määrärahoja lisähenkilöstön palkkaamiseen, jos sitä tarvitaan auttamaan jäsenvaltioita varmistamaan kansainvälistä suojelua koskevien turvapaikkahakemusten oikeudenmukainen ja tasapuolinen käsittely, erityisesti palkkaamalla tulkkeja ja psykologeja haavoittuvassa asemassa oleviin ryhmiin kuuluvia hakijoita varten;

31. viittaa vastuuvapauden myöntämistä koskevaan päätökseen liittyvien muiden, luonteeltaan yleisten huomautusten osalta erillisvirastojen toiminnan tuloksellisuudesta, varainhoidosta ja valvonnasta 11. huhtikuuta 2024 antamaansa päätöslauselmaan ([3]).

([3]) Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2024)0280.